

Vicecomitis novisset. Haud cunctati in tanto moru Turriani. Namque Paganus Aquilejensis Patriarcha, Symon, & Franciscus filii quondam Guidonis, tum Mulcius, comparatis, quantascumque potuere, copis, cum Raimundo se aggregant. Interea etiam Pontificis copiæ Moguntiæ egressæ, Trezzellam omnes veniunt: illuc coierant illi fere omnes, qui pro Pontifice adversus Vicecomes arma sumplerant, atque ut ceteri alacriores pugnam committerent, militaris ornamenti Bassianus Cribellus, & Ludovicus fratres, tum Vergilius Landus decorantur. In exercitu item Vicecomitis pari honore dignati sunt. Certamen inuenit, funditur Vergilius, & ceteri Factionis ductores. Cæsi equi complures de exercitu Pontificis, in Laudem usque Pompejam profugerunt. Major pars Moguntiam se recepit. Victor Vicecomes evit. Ab hac jactura Principes copiarum in consultationem rem deferunt: sententia diversæ dictæ. Tandem in hoc consensere omnes: sine Turrianorum reliquis Vicecomitem debellari, & Urbem opulentissimam capi non posse. Appropinquet Paganus de Turre Patriarcha, ut supra diximus; hic Moguntiam cum Patruelibus ingreditur: plausus & lætitia ingens in Populo facta est. Tunc ex Etruria auxilia missa. Non defuit Florentinus, atque Bononiensis: utraque Civitas pulsis Gibellinis pro nutu & imperio Roberti Regis cuncta faciebat. Præterea Rhigienses, Partenses, Brixiani, Cremonenses, Genuenses, Derthonenses, & Alexandrini convenerunt. Extors exultabant complures Papia, Novaria, Vercellis, Bergomo, qui propediem videbant, viatore Turriano, atque favore Pontificis, paratum in Patriam redditum. Extemplo Moguntiam concurrunt etiam Mediolano complures, ut metu execrationum, reconciliarentur Turriani. Hæc ceterum haud multo post eorum pars major, ubi cognovere tantam vim gentium convenisse, & potens Regnum Italæ Roberto comparari, rursusque civilia bella renovari; ad Galeatum continuò redeunt, atque in primis Cribella Familia, quos omnes Galeatus defectionis oblitus benignè recepit, coluitque. Horum redditu firmati sunt animi complorium, qui à Vicecomite stabant. Oboritur interea in exercitu Pontificis sedatio. Merebant Germani sub Lando: sub Cardano Narbonenses equites. Dispar erat sermo, & animorum habitus diversus, nec idem armorum ornatus, & quamvis utrique stipendia sub Pontificiis, & Regiis Ductoribus ficerent, in rixam primùm, mox in certamen funestum proupere. Germani cæsi fueruere plures, nec potuit inter eos gratia reconciliari, qui à cæde superfluerunt. Ita Germani ex eo ad partes Imperii respexerunt. Instabant primores Factionis, ut Urbem exercitus admoveretur. Ita verebantur, ne qui à sociis convenerant, dilaberentur. Ceterum Raimundus, cui explorator erant Populi vires, notique animi, cum omnium una constansque sententia foret, obsideri quamprimum Urbem oportere: Quid tantopere, inquit, nos in obsidionem feltinamus? Satis superque egerimus, si post decem annos, aut fame, aut via subacta fuerit. Sub hæc verba Gulielmus Pusterlæus, & Gulielmus Casates defixi sterei, nihil contra hincere, cernebant imminebant cladem Patriæ. Inter hæc haud longè procul

(*) Vulgo Porta Tosa; nam Mediolanensi dialecto puella Tosa dicitur, quod aniles fabulas evin-

A à Moguntia contendunt. Cecidere multi ex utraque parte, plures tamen de exercitu Pontificis cæsi sunt, equites circiter sexcenti vulnerati. Jam frequens turba coiverat, ne permetum, aut ignaviam incassum desidere existimaretur, extra Oppidum patente in campo exercitum recensere statunt. Inventa sunt pedum triginta milia, equitum vero sex. Tunc centuriato milite Mediolanum versus ire pergit; suburbana nec vallo, nec fossa munita ferebantur. Ita Raimundus eam Regionem, qua Comum itur, desertam depopulatur. Alia pars exercitus suburbana Puellaris (*) portæ aggreditur. Inde Ticinensis & Vercellensis diripiuntur. Castonus Legati Nepos Ædem Humiliatorum occupat. Contigua erat fossa Pomœrio exteriori. Tuebatur egregiæ patriam Galeatus, neque solum pulsante manu hostem submovebat, sed interim eruptione facta in stativa irrumpebat. Populum præhortari non desistebat, ut fortis esset; ita firmati sunt multorum animi, qui propinquum excidium existimabant: implorandum opem ab Omnipotenti Deo ajebat. Opem præterea ab amicis Patris, & his omnibus, qui partes Vicecomitis ante sectati fuerant, implorat. Convenient illico Comenses, Vercellentes, Papientes, Novarienses, Laudenenses, & Bergomenses. Perspiciebant Civitatum Primores fortunas suas in discriben, atque periculum maximum venire, si Patria, & Regno Vicecomes ejectus fuisset. Inter ea Mercenarii milites, accepta pecunia, ut illum aut occiderent, aut vincitum Cardano traderent, cogitabant. De qua proditione ut agi Galeatus sensit, in Ædes Archiepiscopi forte cum peregrino præsidio profugerat, quem Aimat, Germanæ cohortis Praefectus, aggreditur, apprehensumque tenens inquit: Nisi hodie perfolveris septem millia aureorum ex conventione nobis debita, in manus Francifchini Turriani te tradam. Sub hæc verba Galeatus flens, & gemens, mutuan pecuniam ab amicis petebat. Profugisse ad Ædes Sacras Galeatum quidam scribunt, ut reverentia loci tutus infidias caveret, & peregrinum præsidium pecuniam ab adversariis acceperisse. Ceterum Germani, ubi convenisse auxiliare milites perspexere, Johannemque succinatum amicorum catarvis per Urbem incedere viderunt, jam capti poenitentiâ ad illum accedunt, clamantes: peccavimus. Liberaliter suscepit, ad tempulque ignovit, dissimilavitque injuriam ingruentem hoste. Et per id tempus exteriore muro Civitas tantum muniebatur. Illum hostes inter duas portas Comensem, & Vercellinam perforce tentarunt, & velut acto in Urbem cuniculo penetrantes, prædam noctu de vicinis domibus abducebant, quamvis interim à vigilibus non sine magna cæde rejicerentur. Jam obessis subministrabant commeatus Papientes, & Laudenses, ita inopia levabantur. Galeatus interdum, quamvis obfideretur, impetum in hostium stationes, & prælia faciebat. Haud longè à Bollate servabatur hostilis commeatus, & præda de suburbanis facta. Ibi prælium committitur: fugato præsidio, præda recuperata, atque cibaria direpta. Ita gravius premebantur fame qui obfidebant, quam obessi. Inter ea Galeatus Germanos omnes, qui stipendia merebant, aperte proditionis reos missos facit; neque enim totum erat intra mœnia perfidos

cit eas esse, quæ de hujus Portæ nomine circumferuntur.